anuta_loki pe www.scribd.com

HAIAVATHA

CĂPETENIA PIEILOR ROȘII

EDITURA ION CREANGĂ

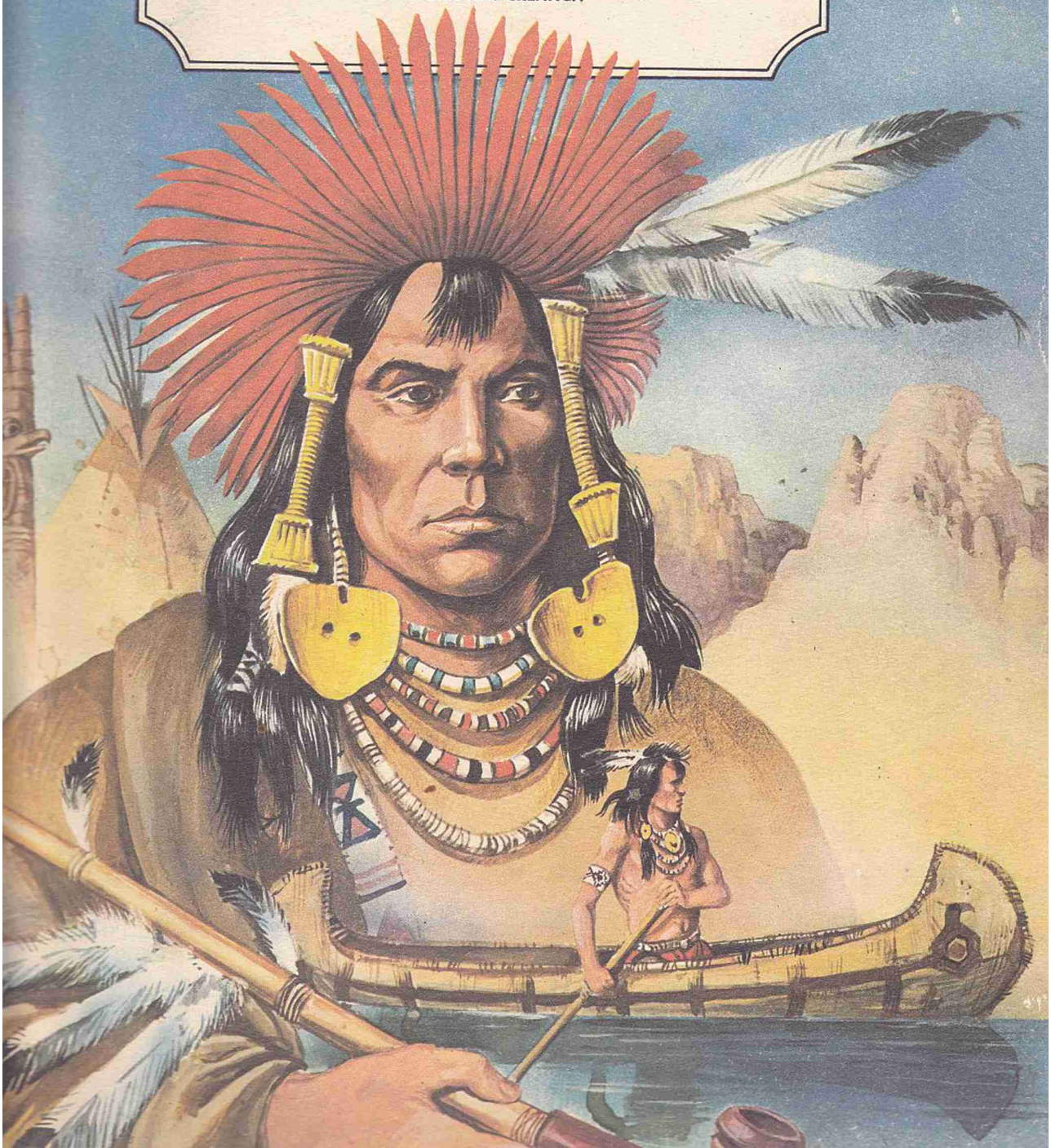

anuta_loki pe www.scribd.com

CUPRINS

INTRODUCERE 5
PIPA PĂCII 9
CELE PATRU VÎNTURI 13
COPILĂRIA LUI HAIAVATHA 18
HAIAVATHA ŞI MEDJEKIVIS 22
POSTUL LUI HAIAVATHA ŞI LUPTA LUI CU MONDAMIN-PRIETENUL OMULUI 27
PRIETENII LUI HAIAVATHA 32
LUNTREA LUI HAIAVATHA 35
HAIAVATHA LA PESCUIT 38
HAIAVATHA ŞI VRĂJITORUL MĂRELE-PANĂ-ÎMPERLATĂ 42
LOGODNA LUI HAIAVATHA 47
LA NUNTA LUI HAIAVATHA 52
FIUL LUCEAFĂRULUI DE SEARĂ 55
BINECUVÎNTAREA CÎMPULUI CU PORUMB 61
SEMNELE SCRIERII 66
JELUIREA LUI HAIAVATHA 70
PO-PUK-KIVIS — URAGANUL NEBUN 75
URMĂRIREA LUI PO-PUK-KIVIS — URAGANUL NEBUN 79
MOARTEA LUI KVASIND 85
STAFIILE 88
MAREA FOAMETE 93
PICIORUL OMULUI ALB 98
DESPĂRŢIREA DE HAIAVATHA 102
CUVINTE SPECIFICE LIMBII DIN POEMUL HAIAVATHA 106

ita_loki pe www.scribd.com

HAIAVATHA

CĂPETENIA PIEILOR ROȘII

DUPĂ LEGENDELE PIEILOR ROȘII
CULESE DE
H. W. LONGFELLOW

REPOVESTITE ÎN LIMBA ROMÂNĂ DE
GH. D. VASILE

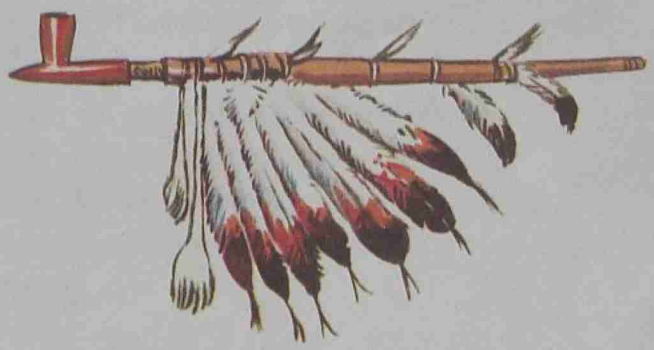

EDITURA ION CREANGĂ
BUCUREȘTI, 1986

anuta_loki pe www.scribd.com

COPERTA ȘI ILUSTRAȚII

VALENTIN TĂNASE

anuta_loki pe www.scribd.com

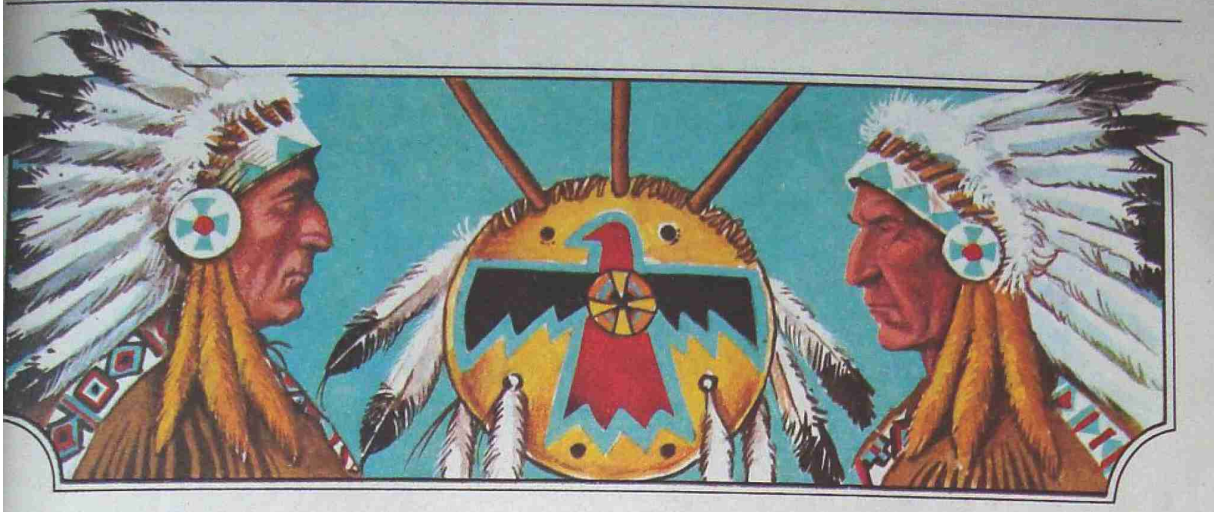

INTRODUCERE

Dacă-mi veţi cere să vă spun
de unde vin aceste întîmplări,
de unde izvorăsc aceste legende
şi aceste obiceiuri îmbălsămate de răcoarea pădurii,
pătrunse de trandafirii şi de aburii preriilor,
încărcate de fumurile unduite ale Vigvamurilor,
semănînd, în repetiţiile lor nefîrşite,
curgerilor vesele ale marilor fluvii,
semănînd, în ecourile lor sălbatice,
detunăturilor din munţi,
v-aş spune,
v-aş răspunde:
Din păduri şi din prerii,
din marile lacuri de miază-noapte,
din pămîntul Ojibveylor
din pămîntul Dacoţilor,
din lanţuri de munţi,
din întinderi de smîrcuri,
unde Şu-Şu-Ga-bîtlanul
s-a hrănit printre trestii şi tufe.

muta_loki pe www.scribd.com

Așa cum le-am auzit de pe buzele lui Navadaha-cîntărețul,
neîntrecutul cîntăreț,
așa le voi repeta și eu acum.

Dacă-mi veți cere să vă spun
unde-a găsit Navadaha asemenea sălbatice și aspre cîntece,
unde-a găsit astfel de legende și obiceiuri,
v-aș spune,
v-aș răspunde:

În cuiburile păsărilor de pădure,
în vizuina castorului,
în urmele copitelor de bizon,
în aerul șoimului.

Toate păsările sălbatice i le-au cîntat
pe-ntinderi și-n smîrcuri, și-n amintirea mlaștinilor:
Citoveicul, ploiosul, i le-a cîntat,
Mang, cel bun de scufundat,
Va-Va-gîsca sălbatică,
Șu-Șu-Ga-bîtlanul albastru
și Mușkodaza-cocoșul sălbatec.

Și iarăși, de-o să mă-ntrebați:
Cine a fost Navadaha?
Vorbește-ne de Navadaha!
La întrebări, eu v-aș răspunde-așa:
Fermecatul cîntăreț Navadaha
trăia-n vigvamul său, pe-o vale verde,
pe-o vale verde, tare liniștită,
lîngă surîzătoare, repezi ape,
în valea liniștită-Tavasentha.

uta_loki pe www.scribd.com

Întinse cîmpii de grîne înconjurau așezarea indienilor,
cînd, mai încolo, se ridicau păduri, desișuri de pini fremătători —
verzi vara,
albi iarna, necontenit cîntînd, necontenit suspinînd.
Și, apoi, privind peste vale, veți putea s-admirați, primăvara,
iutele val al apelor vesele,
cu alunii verzi vara,
cu pîlcuri albe de ceață, toamna,
cu linia neagră a malurilor în vremea iernii.

Aproape, aproape,
sălășluia Navadaha-cîntărețul,
în valea Tavasentha,
în valea verde și liniștită.
Acolo el cînta despre Haiavatha,
cînta legendele lui Haiavatha,
istorisea miraculoasa lui naștere
și minunata lui viață,
chipul în care s-a rugat și-a postit,
chipul în care a trăit, a muncit și-a suferit
pentru binele oamenilor,
pentru binele viitor al poporului său.

Voi, care iubiți ungherele naturii,
soarele preriilor, umbra pădurilor, vîntul șuierînd printre crengi,
Voi, care iubiți legănarea și nebunia zăpezilor,
și unduirea grăbită a marilor fluvii între maluri mărginite de pini,
și detunetele din munți cu nenumărate ecouri
ca fîlfîitul de aripi — al marilor vulturi,
ascultați aceste străvechi obiceiuri,
această cîntare a lui Haiavatha!
Voi, care iubiți legendele unei nații,
baladele unui popor ce, ca-ndepărtate glasuri,
ne spun să ne oprim și s-ascultăm,
ne vorbesc așa de sincer și naiv,

anuta_loki pe www.scribd.com

încît abia se distinge cu urechea dacă-s melodii sau cuvinte,
ascultați această legendă indiană
această cîntare a lui Haiavatha!
Voi, cu inimile proaspete și simple,
care nu v-ați pierdut credința-n lume,
care mai credeți că la orice vîrstă inimile rămîn omenești
și că-n chiar cutele sălbatice trăiesc dorințe arzătoare de luptă
și iubire,
că mîinile slabe și neajutorate, bîjbîind orbește prin întuneric,
ating undeva dreptatea supremă,
de care sînt purificate și-nălțate,
ascultați această limpede legendă,
această cîntare a lui Haiavatha!

loki pe www.scribd.com

PIPA PĂCII

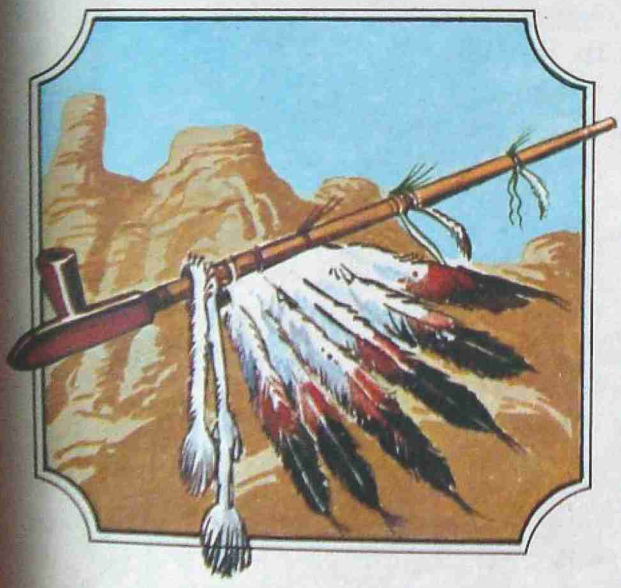

Pe Munţii Preriei, pe marea Stîncă a Pieilor Roşii coborî Ghitci-Manitu cel Puternic, însuşi Stăpînul Vieţii; pe stîncile roşii ale Muntelui sună şi chemă la el neamurile, chemă toate triburile oamenilor.

De sub talpa lui ţîşni un rîu care se aruncă, în lumina dimineţii, pînă-n fundul văii; rîul strălucea precum cometa Işcuda şi Marele Stăpîn, înclinîndu-se spre pămînt, peste prerie, însemnă cu degetul un drum şerpuit, spunîndu-i:

— Urmează această cale!

Cu mîna zdrobi un bulgăre de piatră roşie, îl modelă în formă de pipă, îl sculptă şi-l împodobi cu felurite chipuri; drept tub luă o lungă trestie de la marginea apei învăluită cu frunze de-un verde întunecat; umplu pipa cu coajă de salcie, cu coajă sfărîmată de salcie roşie, suflă peste pădurea învecinată aşa de puternic, încît crengile uriaşe începură să se lovească pînă cînd, în flăcări, luminară arzînd. Astfel, sus, în munţi, Ghitci-Manitu cel Puternic îşi fuma pipa, Pipa Păcii, drept semnal de chemare a tuturor neamurilor.

Şi fumul se ridica domol, domol, tăind aerul dimineţii liniştite, mai întîi cu-o uşoară linie întunecată, apoi c-un abur mai îngroşat, mai albastru, apoi c-un nor alb, alb de-o zăpadă miţoasă cum sînt coroanele copacilor pădurii, ridicîndu-se, ridi-

anuta_loki pe www.scribd.com

cîndu-se mereu, pînă ce atinse acoperămîntul ceresc, strivindu-se de el și-n urmă învăluindu-l în întregime.

Din valea Tavasentha, din valea Vyoming, din tufișurile Tuscaloosei, din Munții Stîncoși cei îndepărtați, din lacurile și rîurile de la miazănoapte, toate triburile zăriră semnalul, văzură urcînd îndepărtatul fum-Pokvana: Pipa Păcii. Și înțelepții le spuseră:

— Priviți Pokvana ! Acest semn vine de foarte departe: Ghitci-Manitu cel Puternic cheamă toate triburile oamenilor, îi cheamă pe războinici la sfat!

De pe văile apelor, din prerii, veniră războinicii neamurilor, veniră Delavarii și Mohokșii, Soctaușii și Comancii, Soșonii și Blakfii, Pavnișii și Omavhașii, Mandanii și Dacoții, Huronii și Ojibveyi.

La semnalul Pipei Păcii, toți războinicii se îndreptară împreună spre Munții Preriei, spre marea Stîncă de Piatră Roșie. Și se înfățișară acolo cu armele și-n veșminte de război, văpsiți ca frunzișul toamna, aruncîndu-și unul altuia priviri sălbatice; o-ntunecată neîncredere se citea pe chipurile lor, căci în inimi duceau certurile tuturor vremurilor, ura moștenită și o nepotolită sete de răzbunare.

Ghitci-Manitu cel Puternic, însuși Zămislitorul Neamurilor, îi învălui cu-o privire plină de înțelegere, de dragoste părintească și milă, ca și cînd mînia și neînțelegerile lor ar fi niște biete certuri copilărești.

Întinse mîna dreaptă asupra lor, potolindu-le revolta, liniștindu-le setea și nerăbdarea cu umbra mîinii sale drepte; le vorbi, c-un glas maiestuos, asemeni vuietului apelor depărtate, ce cad în adîncile abisuri. Amenințător, astfel le grăi:

— O, copiii mei, bieții mei copii, ascultați aceste înțelepte cuvinte, ascultați această dojană din gura Marelui Creator, a Stăpînului Vieții!

V-am dat pămînturi pentru vînătoare, ape curgătoare pentru pescuit, ursul și bizonul, cerbul și renul, lișița și castorul, am umplut eleșteiele de păsări sălbatice și rîurile de pești!

De ce, atunci, nu sînteți mulțumiți? De ce vă războiți unii cu alții?

Sînt sătul de certurile voastre, de vărsările voastre de sînge, sătul de pornirile voastre răzbunătoare!

Întreaga voastră putere stă-n unirea voastră! Nenorocirea voastră stă în dezbinare!

De aceea, vă spun:

Fie ca de-acum înainte să trăiți în pace și-nfrățire !

Vă voi trimite pe Salvatoru Neamurilor, care vă va conduce și vă va da învățături, care va munci și va suferi cu voi împreună. Dacă-i veți asculta sfaturile, vă veți înmulți și veți trăi-n belșug; dacă nu-i veți da ascultare, veți pieri cu toții !

Scăldați-vă acum în rîul de-alături; ștergeți-vă însemnele războinice de pe chipuri, ștergeți-vă degetele de sînge; îngropați-vă ghioagele și toate celelalte arme; spargeți piatra roșie a acestei stînci, lustruiți-o și făceți-vă din ea pipe ale păcii; luați trestiile de-alături și împodobiți-le cu cele mai strălucitoare pene ale voastre; fumați împreună Pipa Păcii și trăiți, de-acum înainte, ca frații!

Atunci, războinicii aruncară la pămînt veșmintele din piele de elan, arcurile și tolbele cu săgeți; iute intrară-n apă și-și spălară desenele de

ta_loki pe www.scribd.com

război de pe chipuri. Apa izvora limpede și cobora limpede din talpa Stăpînului Vieții; apoi curgea la vale, întunecată și amestecată cu sînge.

Spălați de însemnele războinice, ieșiră din rîu și-ngropară sub mal ghioagele și toate armele.

Ghitci-Manitu cel Puternic — Marele Creator — zîmbi către fiii săi dezarmați.

În liniște, ei își alcătuiră Pipa Păcii din piatră roșie, iar Stăpînul Vieții se-nălță-n nouri și trecu prin Vămile Cerului, risipindu-se deasupra lor, cuprins de fumul din Pokvana ce se rotea în juru-i.

anda_loki pe www.scribd.com

CELE PATRU VÎNTURI

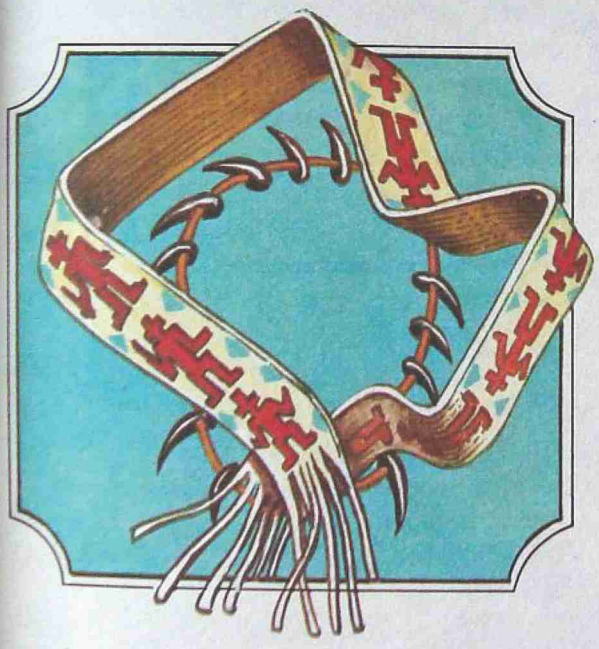

— Slavă lui Medjekivis! strigară războinicii şi bătrînii, cînd el se-ntoarse triumfător acasă, din meleagurile Vîntului de Nord, din regatul lui Vabasso, din ţara Iepurelui Alb, aducînd centura sacră Vampun.

El smulsese centura Vampun de pe grumazul lui Mişe-Mokva, Marele Urs al Munţilor, Spaima Neamurilor, în timp ce ursul dormea tolănit pe vîrful munţilor, ca o stîncă năpădită de muşchi cafeniu. Pe furiş, sărise drept spre el; sărise aşa de-aproape, încît ghearele roşii ale monstrului mai-mai să-l atingă, să-l sfîşie. Răsuflarea înăbuşitoare a nărilor pîrlise mîinile lui Medjekivis, cînd el smulgea centura sacră. Apoi, ridicase-n aer ghioaga sa, scosese un strigăt prelung şi puternic de luptă şi-l trăsnise pe puternicul Mişe-Mokva în frunte, drept între ochi. Îl mai izbise încă o dată cu ghioaga, strivindu-i căpăţîna ca un pescar care sparge gheaţa.

— Slavă lui Medjekivis!

Astfel îl aclama mulţimea.

— Slavă lui Medjekivis! De-acum înainte el să fie Vîntul de Vest; cel ce pentru totdeauna este supremul stăpînitor al tuturor vînturilor cerului! De-acum el nu se va mai numi Medjekivis, ci Kabeyun, Vîntul de Vest! Astfel fu ales Medjekivis, tatăl vînturilor cerului. Iar fiilor săi le-a împărţit astfel celelalte vînturi: lui

anuta_loki pe www.scribd.com

Vebon — Vîntul de Est, Vîntul de Sud lui Savondasi, și Vîntul de Nord, cel sălbatic și crud, îl dărui fiorosului Kabibonokka.

Vebon era tînăr și frumos; el era cel ce aducea, pe pămînt, dimineața, cel ale cărui săgeți de argint alungau întunericul dincolo de munți și văi. Dar, în cer, Vebon era tare singur!

Pentru el cîntau păsările vesele, pentru el sălbaticele flori ale preriei îmbălsămau aerul, pentru el pădurile și rîurile cîntau și murmurau în trecerea lor, dar necontenit inima lui era tristă, deoarece era singur în cer. Dar, privind într-o dimineață spre pămînt, cînd încă sălașele dormeau și broscuța sta încă ascunsă sub malul rîului, zări o fată mergînd singură prin prerie, culegînd flori proaspete.

Și văzînd-o el în fiecare dimineață, începu să-ndrăgească pe-nsingurata fată care-i aștepta ivirea; ea era singură pe pămînt, el era singur în cer. Și-nconjurînd-o el cu multă dragoste, o ispiti și o ademeni spre el, învăluind-o în voaluri de purpură, și o preschimbă-ntr-o stea. Și, de-atunci, se văd mergînd numai împreună prin ceruri: Vebon și Steaua-Dimineții.

Fiorosul Kabibonokka locuia-n ghețarii înalți, în zăpezile eterne, în regatul Vabasso, pe pămîntul Iepurelui Alb. El zugrăvea toamna arborii cu un roșu-viu, el făcea frunzele roșii sau galbene; el trimitea fulgii de zăpadă iarna, el înghețа eleșteiele, lacurile, rîurile, el îndrepta cufundarii, pescărеii și cormoranii spre sud, spre regatul însorit al lui Savondasi.

Într-o zi, fiorosul Kabibonokka ieși din coliba sa de gheață și pletele-i de zăpadă fluturau după el ca un rîu, ca un fluviu prin iarnă, în vreme ce urla peste lacuri și mlaștini înghețîndu-le și trecînd spre miazăzi, tot mai spre miazăzi.

Dar printre trestii și stufăriș, dădu peste Singhebis-pescărelul, care trăgea după el plase de pește, rătăcind încă prin mlaștini înghețate, cu toate că, de multă vreme, tribul său emigrase spre meleagurile lui Savondasi. Fiorosul Kabibonokka răcni:

— Ce nerușinat cutează a mă-nfrunta astfel, rămînînd pe meleagurile mele, cînd Va-Va-gîsca sălbatică a fugit de mult spre sud și Șu-Șu-Ga-bîtlanul de multă vreme a plecat spre sud? Voi pătrunde-n sălașul său și-i voi împrăștia cenușa focului ce încă mai mocnește!

Și, pe vreme de noapte, Kabibonokka veni în colibă, gemînd sălbatec, troienind zăpada deasupra-i, vuind prin hornuri; în furia sa zgîlțîia prăjinile sălașului, scutura perdelele.

Singhebis-pescărelul nu se-nfricoșa, Singhebis-pescărelul nici nu se sinchisea! El avea patru bușteni zdraveni pentru foc: cîte unul pentru fiecare lună de iarnă; iar drept hrană el avea pește îndestul.

Ședea tolănit lîngă focul aprins. Vesel și încălzit, rîzînd și mîncînd, el cînta:

— O, Kabibonokka, tu nu ești decît un muritor, ca și mine!

Tocmai atunci intră și Kabibonokka. Singhebis-pescărelul, cu toate că-l simți în casă înghețat, nu-ncetă să cînte, nu-ncetă să rîdă, strîmbîndu-și doar oleacă gura, răscolind focul să s-aprindă mai tare, stîrnind roiuri de scîntei pe hornul colibei.

Picături de apă grele și repezi înce-

muta_loki pe www.scribd.com

anuta_loki pe www.scribd.com

pură să cadă de pe fruntea lui Kabibonokka, din pletele lui troienite de zăpezi, stropind cenușa cum primăvara curg șuvoaiele din țurțurii-nmuiați.

Și astfel, nemaisuportînd căldura și veselia năzdrăvanului cîntăreț, Kabibonokka se dădu bătut și, cu capu' lăsat, o rupse la fugă, tropotind peste lacuri și rîuri. Pe unde-ajungea făcea zăpada mai aspră, gheața mai groasă, chemîndu-l pe Singhebis, gol, la luptă, departe în mlaștini și-n singurătăți înghețate.

Departe-departe, Singhebis veni gol și-ntreaga noapte se luptă cu Vîntul de Nord, cu fiorosul Kabibonokka,

pînă cînd suflarea lui începu să leșine,
pînă cînd strînsoarea lui de gheață
începu să slăbească,
pînă cînd, șubrezit, șovăind, snopit și
bătjocorit,
bătu în retragere,
pînă-n împărăția lui Vabasso,
pînă pe meleagurile lepurelui Alb,
ascultînd, încă, zgomotosul rîs al lui
Singhebis-pescărelul, care cînta
astfel:

— O, Kabibonokka, nu ești decît un
muritor ca și mine!

Savondasi, gras și leneș, sălășluia departe la sud, în țara soarelui visător și delăsător, în țara Verii Fără Sfîrșit.

El era cel ce trimitea păsările spre nord: Opeci-gît-roșu, Oveissa-pasărea albastră, Șo-Șo-rîndunica și Va-Va-gîsca sălbatică; el era cel ce cocea lubenițele, tutunul și împurpurații ciorchini de struguri.

Din pipa lui suia un fum ce-mpînzea cerul cu aburi, cu pîcle și cu moliciuni de vis, înscînteia apele, îndulcea munții încruntați și aducea Vara indiană spre cumplitul Noiembrie al melancolicului Pămînt de Nord.

Lipsit de griji și nepăsător, Savondasi avea totuși o adîncă mîhnire în suflet. Cînd privea el, o dată, spre nord, în depărtata prerie, văzuse o zveltă și mlădioasă fată. Singură-singură în nesfîrșita prerie: veșmîntul ei era de-un verde strălucitor, părul ei aidoma cu raza soarelui:

Și, zi de zi, el o privea,
zi de zi, el o-ndrăgea,
zi de zi, mai tare s-aprindea de dorul
ei.

ruta_loki pe www.scribd.com

Dar prea greoi și prea leneș era, prea nepăsător pentru a-i spune dorul și pentru-a o-ncînta.

Se mulțumea doar s-o privească, se mulțumea doar să suspine.

Dar, într-o bună dimineață, privind spre nord, îi văzu pletele albite, acoperite de omăt.

— Ah! frate-al meu din Pămîntul de Nord, din împărăția lui Vabasso, din meleagul Iepurelui Alb! Mi-ai răpit frumoasa fată, ai încîntat-o cu poveștile voastre din Pămîntul de Nord.

Și-ndepărtatul Savondasi, printr-un suspin adînc, suflă în aer toată tristețea, iar fata cu păr însorit pieri din ochii lui pentru totdeauna, împrăștiindu-se-n vînt.

— Sărmane Savondasi, nu era fată ceea ce văzusei!

Era păpădia preriei, pe care-n visul tău de-o vară-ntreagă o-ndrăgisei, iar cu suspinele ai risipit-o. Dezamăgitule Savondasi!

Așa erau împărțite cele Patru Vînturi, fii ai lui Medjekivis, fiecare avîndu-și locul său în cer.

Iar preaputernicul Medjekivis păstrase, pentru el, doar Vîntul de Vest.

muta_loki pe www.scribd.com

COPILĂRIA LUI HAIAVATHA

În pragul serii, în zile uitate prin vremuri străvechi, căzu, din luna plină, Nokomis, femeie ce nu era încă mamă.

Ea-și petrecuse timpul cu alte femei, legănîndu-se-ntr-un scrînciob de viță, în vreme ce rivala sa, plină de ură și de gelozie, tăie scrînciobul și înspăimîntata Nokomis căzu-n amurg în preria cea înflorită.

— Cade o stea! rosti mulțimea. A căzut din cer o stea!

Acolo printre ferigi și mușchi, printre crinii din prerie, în lumina lunii și-a stelelor, Nokomis, frumoasa Nokomis, născu o fetiță pe care-o botează Vennonah — primul copil născut de ea.

Și fetița crescu asemeni crinilor din prerie; și se făcu o fată zveltă, de-o frumusețe cum doar raza lunii și scînteierea stelelor mai aveau.

Și Nokomis o sfătuia adesea:

Ia seama la Medjekivis, la Vîntul de Vest-Medjekivis; să nu asculți basmele lui, să nu te tolănești în prerie, să nu te-apleci nici după crini, căci el te va cuprinde și mult rău îți va face.

Aș! Vennonah n-a ascultat de vorbele mamei.

Și-ntr-o fermecătoare seară, Vîntul de Vest o găsi pe-ncîntătoarea Vennonah culcată printre crini. O ademeni ușor și, așa, după o vreme, ea născu un copil al iubirii și-al durerii.

anuta_loki pe www.scribd.com

Aşa s-a născut Haiavatha, copilul minunii; iar Vennonah, mama lui Haiavatha, părăsită de nemernicul Medjekivis, muri copleşită de tristeţe!

Mult plînse Nokomis pe fiica sa!

— De ce nu mor?! murmură ea. De ce nu mor ca fata mea? Nu mai pot să muncesc, nu mai pot nici să plîng! Vahonovin! Vahonovin!

Coliba bătrînei Nokomis era aproape de malurile strălucitoarei mări de sus, Ghitci-Ghiumi. În spatele colibei se-ntindea pădurea întunecată cu pini negri şi visători, cu brazii încărcaţi de conuri. Dinainte-i fremăta, necontenit, apa limpede şi însorită a scînteietoarei mări de sus.

În aceste meleaguri, bătrîna Nokomis crescu pe micul Haiavatha. Acolo ea-l legănă în scrînciob de tei, culcat cu duioşie pe muşchi şi trestie, înfăşat cu vine de ren, la scîncetele lui spunînd: „Taci! Ursul n-o să te fure!“

Şi-l legăna să-l adoarmă, cîntîndu-i:

„Nani-Nani! Pui de buhă!
Cine-mi luminează casa,
Cu ochii lui mari şi blînzi?
Cine-mi luminează casa?
Nani-nani, pui de buhă!“

Nokomis l-a-nvăţat multe lucruri despre stelele cerului, i-a arătat cometa Işcuda cu plete de flăcări, i-a arătat războinici împodobiţi cu pene şi-n mîini cu ghioage de luptă; apoi alba cale a cerului, drumul fantomelor şi-al umbrelor curgînd drept şi tăind cerul.

În serile de vară, micul Haiavatha şedea în prag; el asculta murmurul pinilor şi freamătul apelor, cu sunete cîntătoare şi vorbe minunate.

— Minne-Vava! spuneau pinii.

— Modvei-Oşka! spuneau apele.

Şi Va-Va-Teysi-licuriciul alerga, în amurg, prin crînguri şi mărăcinişuri, luminînd cu scînteierea lui; şi Haiavatha îngîna cîntecul pe care-l învăţase de la bunica Nokomis.

Va-Va-Teysi, mic licurici,
Gîză de foc-alb, alergînd,
Micuţă fiinţă jucăuşă,
Luminează-mă cu raza ta,
'Nainte de-a mă-ntinde-n pat,
'Nainte de-a-mi închide ochişorii.

El văzu luna răsărind din ape şi rotunjindu-se deasupra apelor şi murmură:

— Ce este-aceea, Nokomis?

Bătrîna Nokomis răspunse:

— Odată, demult-demult, un războinic, cuprins de mînie, a înhăţat-o pe bunica-i şi, la miezul nopţii, a aruncat-o-n cer; e trupul ei ceea ce vezi acolo, sus.

El mai văzu şi curcubeul în marginea de răsărit şi murmură:

anuta_loki pe www.scribd.com

— Ce este acela, Nokomis?

Bătrîna Nokomis răspunse:

— Ceea ce vezi acolo sus e paradisul florilor: toate florile sălbatice ale pădurii, toți crinii preriei se duc să înflorească sus, în cer, cînd pe pămînt se vestejesc și pier!

Iar cînd, la miezul nopții, el auzi bufnițele huhuind prin pădure:

— Ce este aceea? strigă, înspăimîntat. Ce este aceea?

Bătrîna Nokomis răspunse:

— Nu-i decît bufnița cu puiul ei, care vorbesc în limba lor, care se ceartă-n limba lor.

Și învață Haiavatha limba tuturor păsărilor, învață numele și tainele lor: cum își încropesc, vara, cuiburi, cum se ascund iarna; și le vorbea cînd se-ntîlneau și le spunea, dezmierdîndu-le: „Puișorii lui Haiavatha".

Și învață limba tuturor fiarelor, învață numele și tainele lor: cum castorii își încropesc căsuici, unde-și ascunde veverița jirul, de ce aleargă iute renul, de ce-i fricos iepurele. Și le vorbea cînd se-întîlneau, și le spunea: „Frații lui Haiavatha".

Atunci Yagu, marele fanfaron, minunatul povestitor de întîmplări, haimana și flecar, prietenul bătrînei Nokomis, făcu un arc pentru Haiavatha, dintr-o creangă de frasin, iar săgeți dintr-un stejar; le încrustă cu silex și cu pene, tăie coardă dintr-o piele de cerb, și-i spuse lui Haiavatha:

— Și-acum, du-te fiule! Du-te-n pădure, unde căprioarele trăiesc în turme. Prinde o căprioară și pentru noi!

Fără șovăială, singur-singurel, Haiavatha plecă-narmat cu arcul și cu săgeți îndestule, în adîncul pădurii. În preajmă, păsările-i cîntau:

— Nu ne vîna! Nu ne vîna, Haiavatha! cîntau Opeci-gît-roșu și Oveissa-pasărea albastră.

Într-un mesteacăn apropiat, Adjidomo-veverița sărea tușind și flecărind, rîzînd și spunînd:

— Nu mă vîna, Haiavatha!

Iepurele sări departe, departe de drum și, mai temîndu-se, mai în liniște, spuse micului vînător:

— Nu mă vîna, Haiavatha!

Dar el nici nu le-auzea, căci se gîndea doar la căprioară.

Ajuns în crînguri de alun, pîndea trecerea căprioarei.

Iat-o tăind drumul prin frunzișul pătruns de lumină.

Inima lui Haiavatha vibră, frunzele tremurară deasupră-i.

Proptindu-se-ntr-un genunchi, își încordă arcul. Căprioara se opri bănuitoare, ascultă, ridică o copită și se avîntă către săgeată. Ah, către necruțătoarea săgeată!

Din pielea ei, Nokomis i-a făcut o haină lui Haiavatha, iar din carnea ei a pregătit o petrecere în cinstea iscusitului vînător.

Toți vecinii veniră și cinstiră.

Oaspeții îl lăudară pe Haiavatha și-l porecliră Songi-tehe-Inimă tare; Man-go-teysi-Inimă bravă!

muta_loki pe www.scribd.com

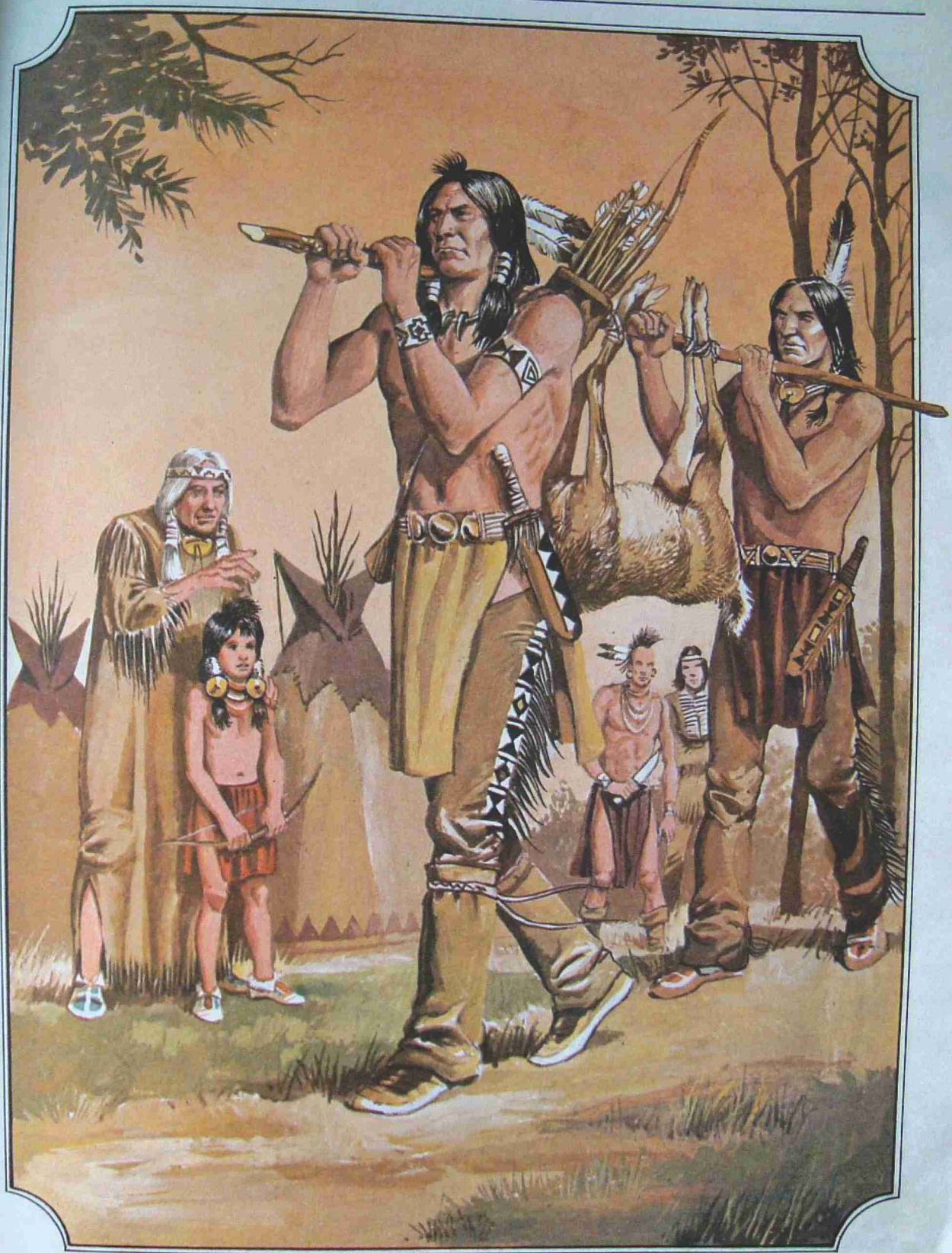

anuta_loki pe www.scribd.com

HAIAVATHA ȘI MEDJEKIVIS

Haiavatha nu mai era copil. El era un om deprins cu necazurile vînătoarei, știind toate legendele moșnegilor, toate glumele tinerilor, toate muncile și bucuriile oamenilor.

Era foarte iute de picior: dacă lansa o săgeată, el fugea astfel, încît săgeata ajungea la capăt după ce ajunsese el!

Avea brațe tari: el putea să tragă zece săgeți una după alta și cu atîta iuțeală, încît a zecea pleca din arc înainte ca prima să cadă pe pămînt!

Avea mănuși Mingikevon, mănuși vrăjite din piele de căprioară: cînd le purta, putea să spargă stîncile-n pumni și să le facă mii de fărîme!

Și mai avea mocasini fermecați din piele de căprioară; cînd îi trăgea pe glezne putea să facă o milă dintr-un pas.

El a descusut-o îndelung pe bătrîna Nokomis, să afle lucruri despre Medjekivis, tatăl său. Așa află cît de frumoasă fusese mama lui. Află și despre nemernicia tatălui. Inima-i s-aprinse ca de jar și-i spuse bunicuței Nokomis:

— Aș vrea să plec spre Medjekivis, la borta Vîntului de Vest, prin porțile lui Soare-Apune!

Înveșmîntat de drum și înarmat de vînătoare, porni-ndrăzneț.

anuta_loki pe www.scribd.com

anuta_loki pe www.scribd.com

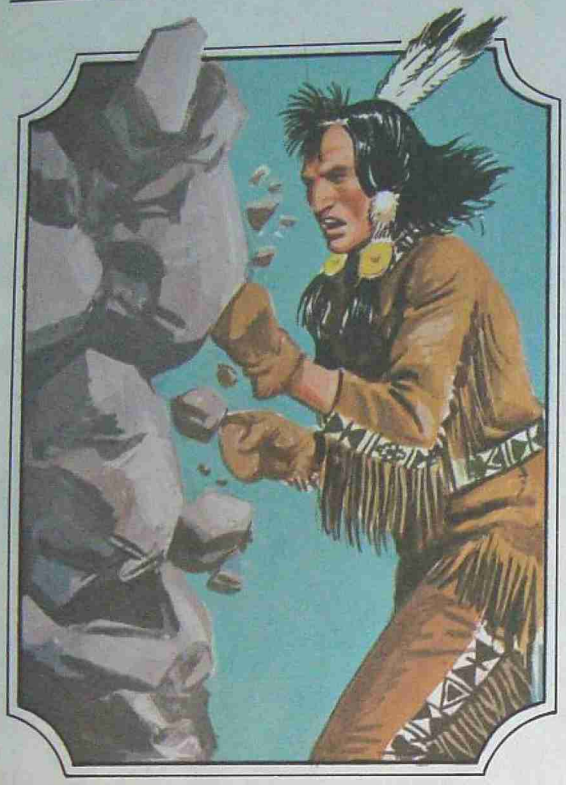

Se-ndepărtă-mbrăcat în piele de căprior,
și din belșug împodobit cu pene:
pe cap avea pene de uliu,
pe mijloc, centură bătută cu cochilii,
în mîini, mănușile Mingikevon,
și, în picioare, mocasinii fermecați;
iar arcul său de frasin
era prins cu vine de ren,
și-n tolbă avea săgeți de stejar
cu vîrf de jasp
și-mpodobite cu pene.

Bunica Nokomis îl sfătui:

— Să nu te duci departe foarte, Haiavatha! Nu intra-n meleagul Vîntului de Vest, Medjekivis, căci teamă mi-e să nu te răpească prin farmece, să nu te ucidă prin șiretenie!

Dar, netemător, nici n-a luat în seamă poveţele femeiești.

Se cufundă-n adîncuri de pădure.

Și inima-i ardea așa de tare, încît se-ntunecase cerul și pămîntul, iar aerul părea-necat în fum venit din prerie sau din păduri cuprinse de flăcări.

Astfel călătorea spre vest, spre vest, întrecînd căpriorul și antilopa, și bizonul, trecînd vijeliosul Esconaba și marele Mississippi, trecînd Munţii Preriei, așezările din Bleckfit.

Se duse de-a dreptu-n Munţii Stîncoși, în împărăţia Vîntului de Vest, acolo unde, pe culmi cuprinse de furtună, domnea străvechiul Medjekivis, stăpînul Vînturilor Cerului.

Privi respectuos la tatăl său, ale cărui plete-nnourate fluturau în văzduh, scînteietoare ca zăpada, strălucitoare — asemenea cometei Ișkuda cea cu plete de flăcări.

Medjekivis îl privi cu voioșie, căci își vedea, doar, tinereţea lui, și o vedea pe preafrumoasa Vennonah ieșită din mormînt în faţa lui.

— Haiavatha, îi spuse el, bine-ai venit pe meleagurile Vîntului de Vest! Te-aștept de multă vreme! Tinereţea este sărbătoare, bătrîneţea-singurătate; tinereţea este-nflăcărată, bătrîneţea înghețată. Tu-mi amintești de anii tinereţii mele și de frumoasa Vennonah!

Apoi unde-ncepu să-și laude străvechile isprăvi și aventuri și cutezanţa-i neasemuită!

Și Haiavatha asculta surîzător atîtea lăudăroșenii; n-a scos o vorbă de amenințare, n-a scos o vorbă de insultă. Dar inima-i ardea ca într-un foc.

anuta_loki pe www.scribd.com

Și zise:

— O, Medjekivis, să nu fie nimic ce te-ar putea răni, nimic de care tu să te-nspăimînți?

Răspunse Medjekivis, cu mîndrie:

— Nimic! Nimic afar' de Stînca Neagră, stînca morții, Vavbik! Dar tu, o Haiavatha: să nu fie nimic ce te-ar putea răni, nimic de care să te-nspăimînți?

— Nimic! Nimic afară de trestia de baltă, nimic afară doar de Apukva!

Și, ridicîndu-se, Medjekivis întinse mîna să-i apuce trestia, dar Haiavatha țipă cu-o prefăcută spaimă:

— Kigo! Kigo! Nu, nu! Să n-o atingi!

— Kevin! Nu, nu! N-am s-o ating!

Și mai vorbiră ei ce mai vorbiră și despre vînturi — frați cu Haiavatha, și despre Vennonah, frumoasa-i mamă.

Și într-un tîrziu, strigă Haiavatha:

— O, Medjekivis, tu ai omorît-o pe Vennonah! Tu i-ai răpit viața și tinerețea, tu ai strivit Crinul din Prerie! Mărturisește-o!

Și bătălia începu, cumplită.

Haiavatha întinse mîna către Stînca Neagră, către stînca morții, Vavbik.

Mulțumită mănușilor fermecate Mingikevon,

crăpă în două stînca;
o sparse și-n bucăți
o azvîrli înfuriat spre tatăl său,
spre Medjekivis cel ros de mustrări.

Dar, Stăpînul Vîntului de Vest, dintr-o suflare-ntoarse pietrele de stîncă:

în furtuna mîniei,
cu-o suflare-a nărilor,

le-ntoarse-asupra celuilalt;
apoi zări și trestia Apukva
și smulse trestia înaltă
cu rădăcini cu tot,
din marginea preriei.

Dar Haiavatha hohotea de rîs!

Și începu o bătălie mare,
corp la corp, printre munți.
Din văzduh,
Kiniu-Marele Vultur războinic
scoase întîi țipete ascuțite,
se așeză pe-o stîncă-nvecinată,
apoi, bătînd din aripi,
se-ntoarse deasupra lor.

Ca un arbore-n furtună

se-ndoia înalta trestie,
și-n bubuituri grozave
cădea mortala stîncă Vavbik;

anuta_loki pe www.scribd.com

pămîntul se cutremura,
fierbea văzduhul,
și munții, detunînd, le răspundeau:
— Bem-Vava!

Medjekivis se trăgea-ndărăt, spre vest, spre vest, prin munți.

Trei zile-ntregi, se retrase urmărit de Haiavatha, pînă la borta Vîntului de Vest, la porțile Soarelui-Apune, la marginea pămîntului, unde se-afundă soarele și unde-n triste mlaștini cade în cuibul său la sfîrșitul zilei.

— Oprește-te! Oprește-te, copilul meu! Nu-i cu putință să mă-nvingi, căci nu poți omorî ce este nemuritor! Am vrut doar să dovedești curaj și să-ți măsor curajul!

Primește prețuirea curajului tău: întoarce-te la casa ta și la poporul tău; trăiește cu el, suferă cu el; curăță pămîntul de tot ce este vătămător, limpezește apele cu pești, înjunghie monștri, vrăjitori, toți uriașii-Vendigi, toți balaurii-Kinebici, cum eu l-am ucis pe Mișe-Mokva-Marele Urs al Munților!

Și-atunci cînd moartea va veni spre tine, cînd ochii-ngrozitori ai lui Poguk te vor fixa din întuneric, eu îmi voi împărți împărăția cu tine; vei fi, de-atunci, căpetenie în Kivay-din-Vîntul de Nord-Vest, vei fi vîntul locuinței noastre!

Astfel s-a terminat faimoasa bătălie din împărăția Vîntului de Vest, în neuitatele zile de multă vreme duse.

Și astăzi încă, vînătorul cutezător, găsește rămășițe ale luptei între culmi și văi, găsește uriașa trestie ce crește în bălți și-n ape curgătoare, găsește dărîmături din Vavbik încă zăcînd în fiecare vale.

Se întorcea spre casă Haiavatha; în jur priveliști sclipitoare, văzduh plăcut deasupra lui; amărăciunea urii-l părăsise fără urmă; gîndul răzbunării-i dispăruse din minte și fierbințelile din inimă.

Și doar o dată se opri, o singură dată se opri să-și cumpere săgeți de la Bătrînul Făurar de Săgeți, în țara Dacoților, acolo unde căderile apei Minnehaha se veselesc și scînteiază, rîd și se aruncă-n văi prăpăstioase.

Bătrînul Făurar de Săgeți cioplea ascuțitele vîrfuri din gresie, din agată lăptoasă, din cristal ori din jasp, șlefuind ori ascuțind dungile, tari și lustruite, ascuțite și tăioase.

Cu el mai locuia acolo fata sa, cea cu ochi negri, schimbătoare ca Minnehaha, cu toane bune sau rele, cu ochi cînd încruntați, cînd surîzători, cu mers iute ca sfoara apei, și cu rîs cristalin ca de izvoare.

Și i se spunea Minnehaha, Apa-Care-Rîde.

Dar oare, de ce să se fi abătut Haiavatha în țara Dacoților?

Pentru vîrfuri de săgeți cioplite din cristal, din lăptoasa agată ori din jasp?

Să nu se fi gîndit el că o s-o vadă pe fată, pe Apa-Care-Rîde apărînd de după perdea? Ori scînteind printre arbori? C-o să-i audă foșnetul rochiei dincolo de perdea?

Cine să mai știe ce gînduri ascundea fruntea lui arzătoare?

Cine să spună ce frumoase vise scăldau inima lui Haiavatha?

Iar cînd în apusul soarelui ajunse-acasă, îi povesti bătrînei Nokomis despre-ntîlnirea și lupta cu tatăl său Medjekivis.

Și nici o vorbă despre săgeți, nici o vorbă despre Minnehaha-Apa-Care-Rîde.

loki pe www.scribd.com

POSTUL LUI HAIAVATHA ŞI LUPTA LUI CU MONDAMIN-PRIETENUL OMULUI

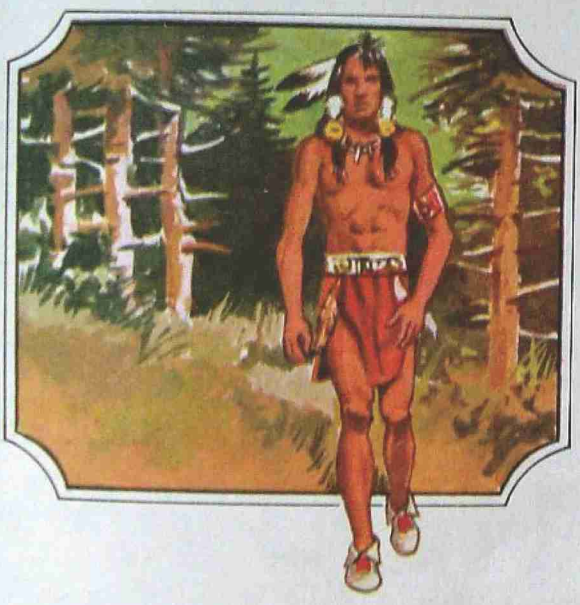

Dacă s-a dus în pădure, să postească, el n-a făcut-o pentru a ajunge un mai iscusit vînător, nici un mai viclean pescar, nici pentru a se lupta mai bine cu faimoşii războinici: el a făcut-o pentru a le fi mai de folos semenilor săi, oamenilor.

Şi-n primăvara surîzătoare şi-a durat o colibă în pădure, aproape de Marea Apă a Mării, lîngă strălucitorul Lac Superior, în Luna Frunzelor Ivite.

Şapte zile şi şapte nopţi posti visînd şi făcîndu-şi planuri.

În ziua-ntîi rătăci prin desişurile pădurii; văzu căprioara zvîcnind din huceag, văzu iepurele-n stratul său, îl auzi pe Bena-fazanul trîmbiţînd, o auzi pe Adjidomo-veveriţa spărgînd în dinţi jirul, îl văzu pe Omimi-porumbelul făcîndu-şi cuibul în copaci, pe Va-Va-gîsca sălbatică zburînd în cîrduri spre pămînturile mlăştinoase de la nord.

În ziua a doua, el rătăci de-a lungul apei, trecînd prin preria Mişkoday. Şi văzu grîul sălbatec Manomoni, văzu căpşuna Odamin şi coacăza Sebamin şi strugurele Bimahgut căţărîndu-se pe viţe şi-mparfumînd aerul.

— Vieţile noastre trebuie să ţină, oare, de-aceste lucruri? strigă el deznădăjduit.

În ziua a treia se lungi lîngă un lac, lîngă o apă liniştită şi cristalină.

anuta_loki pe www.scribd.com

Și-l văzu pe Nahma-nisetrul sărind și risipind în aer picături de apă limpede ca perlele-ntr-un colier, îl văzu pe Sava-bibanul aurit ca o rază de soare în apă, o văzu pe știuca Maşkenosa și pe scrumbia Okahavis și racul Sogași.

— Viețile noastre trebuie să țină de aceste lucruri? strigă el iar deznădăjduit.

În ziua a patra rămase-n casă sleit de puteri. Cu pleoapele întredeschise, pline de vise, priveliștile prăvălite, lumina rîului, splendoarea soarelui în asfințit.

Și, deodată, el văzu apropiindu-se un tînăr îmbrăcat în verde și-n galben, venind prin purpura apusului; pene de verdeață-i atîrnau pe frunte, iar pletele-i erau înaurite.

Acesta privi-ndelung la Haiavatha, privi cu milă și durere chipu-i și trupul răvășit și, c-un glas aidoma suspinului cu care trece Vîntul de Sud prin coroanele arborilor, zise:

— O, Haiavatha! Rugăciunile tale se auziră departe, căci nu te rogi ca toți ceilalți pentru mai multă iscusință-n vînătoare, pentru mai multă viclenie-n pescuit, pentru-ai învinge-n luptă pe faimoșii războinici; tu ceri mai multe lucruri bune pentru semenii tăi.

Eu, Mondamin-Prietenul oamenilor, am venit ca să te fac mai cu luare-aminte, să te-nvăț cum, prin luptă și muncă, vei agonisi ceea ce ai cerut. Ridică-te din patul tău de frunze, ridică-te, tinere om, și vino să te lupți cu mine!

Slăbit de foame, Haiavatha se ridică din pătuiagul de frunziș, și părăsi coliba să se lupte cu Mondamin în asfințitul înflăcărat; și, de cum îl atinse, simți un nou curaj, o nouă putere în piept, simți renăscîndu-i viața și speranța, și puterea începu să-i freamăte în mușchi.

Și se luptară-așa în asfințit,
și de ce se lupta mai mult,
de ce mai tare era Haiavatha!

. . . Veni-ntunericul, iar bîtlanul Șu-Șu-Ga țipă cu disperare mistuit de durere și de foame.

— Destul, spuse Mondamin, rîzînd spre Haiavatha; dar mîine, la vremea asfințitului, voi reveni să te încerc din nou în luptă.

Și se făcu nevăzut, fie scufundîndu-se unde s-ascunde ploaia, fie ridicîndu-se unde se ridică ceața.

Haiavatha nu mai văzu nimic, nu mai știu nimic, afară doar că Mondamin-Prietenul oamenilor pierise, lăsîndu-l singur și slăbit, cu lacul brumat la picioare, cu stelele tremurătoare deasupra.

A doua zi și a treia zi, veni iar; venea tăcut ca roua, luînd chip de om cînd atingea pămîntul.

Și se luptară-n asfințit, pînă cînd întunericul căzu în preajmă, iar bîtlanul Șu-Șu-Ga, din cuibul său, țipă înfometat; atunci s-opri iar Mondamin ca să-l asculte.

Frumos și-nalt în haine verzi și galbene; iar penele îi fluturau și unduiau de răsuflarea lui, pe cînd sudoarea-i strălucea pe chip ca picăturile de rouă. El zise:

— O, Haiavatha! Cu vitejie te luptași. Triumful va fi al tău, pînă la urmă.

Surîse-apoi și-adăugă:

— Mîine e cea din urmă zi a luptei și mîine tu vei birui. Să pregătești un

anuta_loki pe www.scribd.com

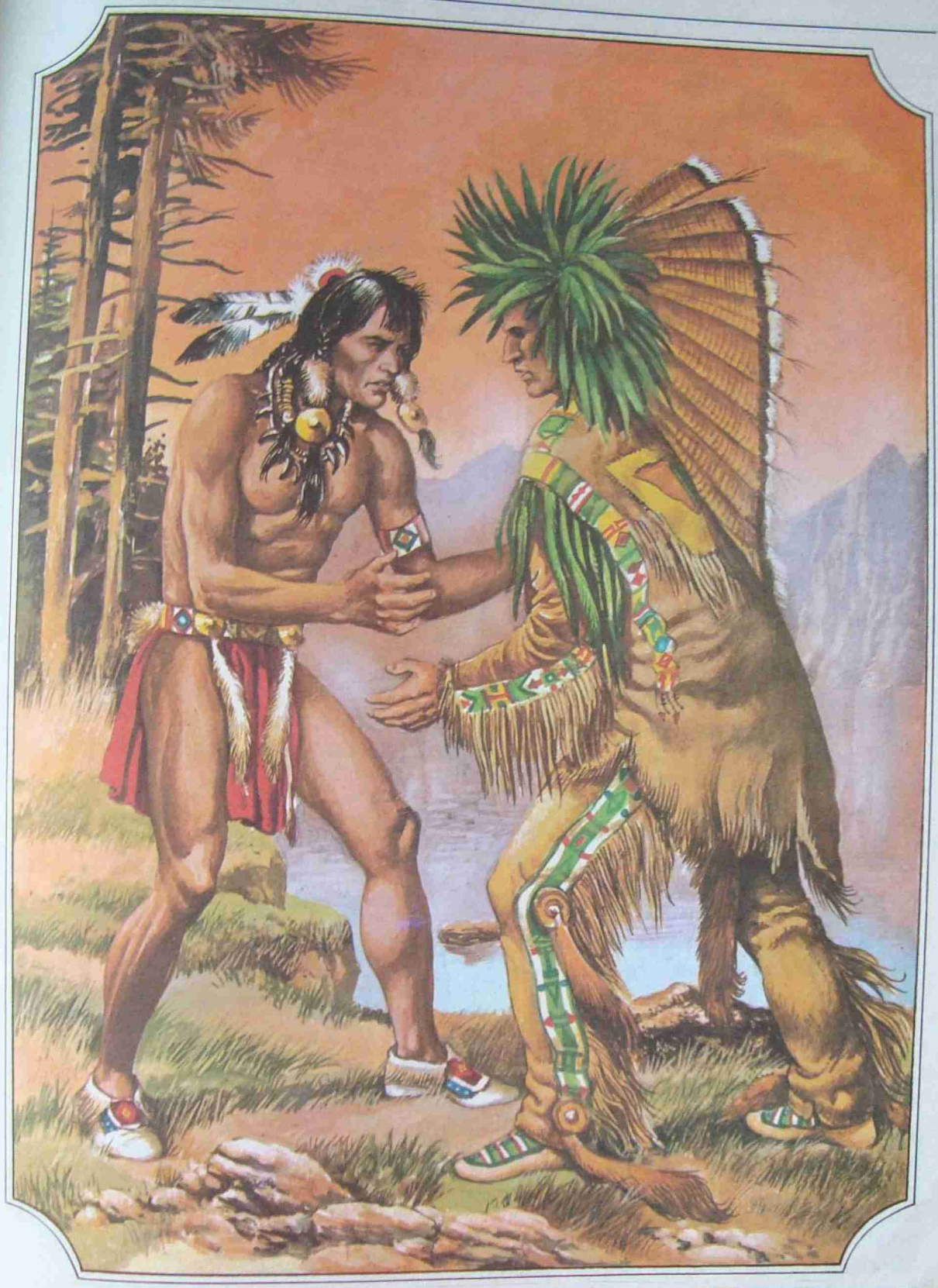

muta_loki pe www.scribd.com

pat unde să mă întinzi,

unde să plouă peste mine,
şi unde soarele să mă-ncălzească;
să rupi aceste haine verzi şi galbene,
să smulgi aceste pene fluturînde
şi în pămîntul reavăn să mă culci,
şi aşa fel să-l pregăteşti, încît
să fie liber şi uşor deasupra mea.
Şi nimeni somnul nu mi-l tulbure,
să nu mă tulbure viermii ori
buruienile.
Kagahghi-cioroiul să nu mă culeagă,
şi numai tu să mă veghezi pîn'ce
mă voi scula şi iar voi învia,
pîn'ce voi răsări-n lumina soarelui!

Şi, astfel cuvîntînd, el dispăru.

Dormi în pace Haiavatha, dar auzi tînguirea cucuvelei oprită pe coliba lui singuratică, auzi pe Sibovişa-pîrîiaşul murmurînd alăturea de el, vorbindu-i întunecatei păduri; auzi suspinele crengilor ce se tot ridicau şi coborau în bătaia vîntului nopţii; şi-aşa cum se aude-n vis, el auzi murmure-ndepărtate, şoşote de vis.

Şi Haiavatha adormi liniştit.

De teamă să nu se prăpădească de foame, bătrîna Nokomis veni în dimineaţa zilei a şaptea, mult jeluindu-se pe drum, cu merinde pentru Haiavatha.

Dar el nici nu gustă, nici nu le-atinse măcar, doar zise:

— Aşteaptă, Nokomis, bunica mea! Aşteaptă pîn-la asfinţitul soarelui, pîn-la căderea nopţii, cînd bîtlanul Şu-Şu-Ga, ţipînd deasupra mlaştinilor triste, ne va vesti că ziua s-a sfîrşit.

Plîngînd, se-ntoarse Nokomis acasă, temîndu-se de tot ce se-ntîmplase.

Iar Haiavatha îl aşteptă pe Mondamin, pînă cînd soarele căzu din cer, plutind peste apele din vest, cum toamna frunza roşie pluteşte-n ele.

Şi, iată-l, vine Mondamin cu dulci, strălucitoare plete, cu haine verzi şi

anuta_loki pe www.scribd.com

galbene, cu lung și lucitor penaj. Se-opri în prag chemîndu-l, iar Haiavatha ieși din colibă, palid și abătut ca un lunatic. În fața ochilor i se rotea pămîntul, se clătina cerul, și inima-i bătea în piept cu-așa putere, cum bate-n plasă, prins, nisetru, să-i rupă țesătura.

În jurul lor, ca un cerc de foc, scăpăra orizontul roșu și parcă o sută de sori le priveau lupta.

Și iată că-n picioare, gîfîind, stă numai Haiavatha, iar jos, în fața lui zace Mondamin fără răsuflare, cu pletele răvășite, cu penele răsfirate, cu hainele făcute zdrențe.

Mort, el zăcea în asfințitul roșu.

Haiavatha îl îngropă cum îi ceruse.

Bîtlanul Șu-Șu-Ga, în mlaștinile triste, scoase un țipăt sfîșietor de durere și-ntristare adîncă.

Întors acasă, Haiavatha nu l-a uitat pe Mondamin ci, zi de zi, venea să-i privegheze somnul.

Și, iată că o mică pană verde iese, ușor, din pămînt,

apoi o alta și o alta încă,
și, spre sfîrșitul verii,
era porumbu-n toată frumusețea
cu penele-nfoiate-n aer,
cu plete galbene și mătăsoase.

— Acesta-i Mondamin! Da, Mondamin-Prietenul oamenilor!

Așa strigă atuncea Haiavatha.

Apoi, în toamnă, la o mare sărbătoare, le-a arătat oamenilor acest nou dar al Vieții, pe care însuși el îl dobîndise.

anuta_loki pe www.scribd.com

PRIETENII LUI HAIAVATHA

Ce prieteni buni credeți, acum, c-avea Haiavatha?

El avea doi mari prieteni, uniți la bucurie și durere, cărora le-ntindea mîna dar și inima:

unul era cîntărețul Ciaibaibos,
altul era puternicul Kvasind.

Între casele lor șerpuia un drum pe care niciodată nu creștea iarbă; păsările cîntătoare, născocitoare de minciuni, povestitoare de-ntîmplări ce-aduc nefericirea, nu găseau la ei urechi să le asculte, nu izbuteau să aducă certuri între ei, căci ei se-nțelegeau prin inima deschisă, gîndind mereu cum să le-aducă mai mult bine oamenilor.

Mai drag lui Haiavatha-i era Ciaibaibos,

cel mai bun între toți cîntăreții,
frumos la chip ca un copil,
viteaz ca un bărbat,
dulce ca o femeie,
suplu ca o răchită,
drept ca un cerb sălbatic din pădure.

Cînd el cînta, tot satu-l asculta:

războinicii în juru-i făceau cerc,
femeile veneau ca să-l asculte;
iar el, cînd îi înflăcăra cu viersul,
cînd le topea tot sufletul de milă.

Din fluier el așa vrăjit cînta,

anuta_loki pe www.scribd.com

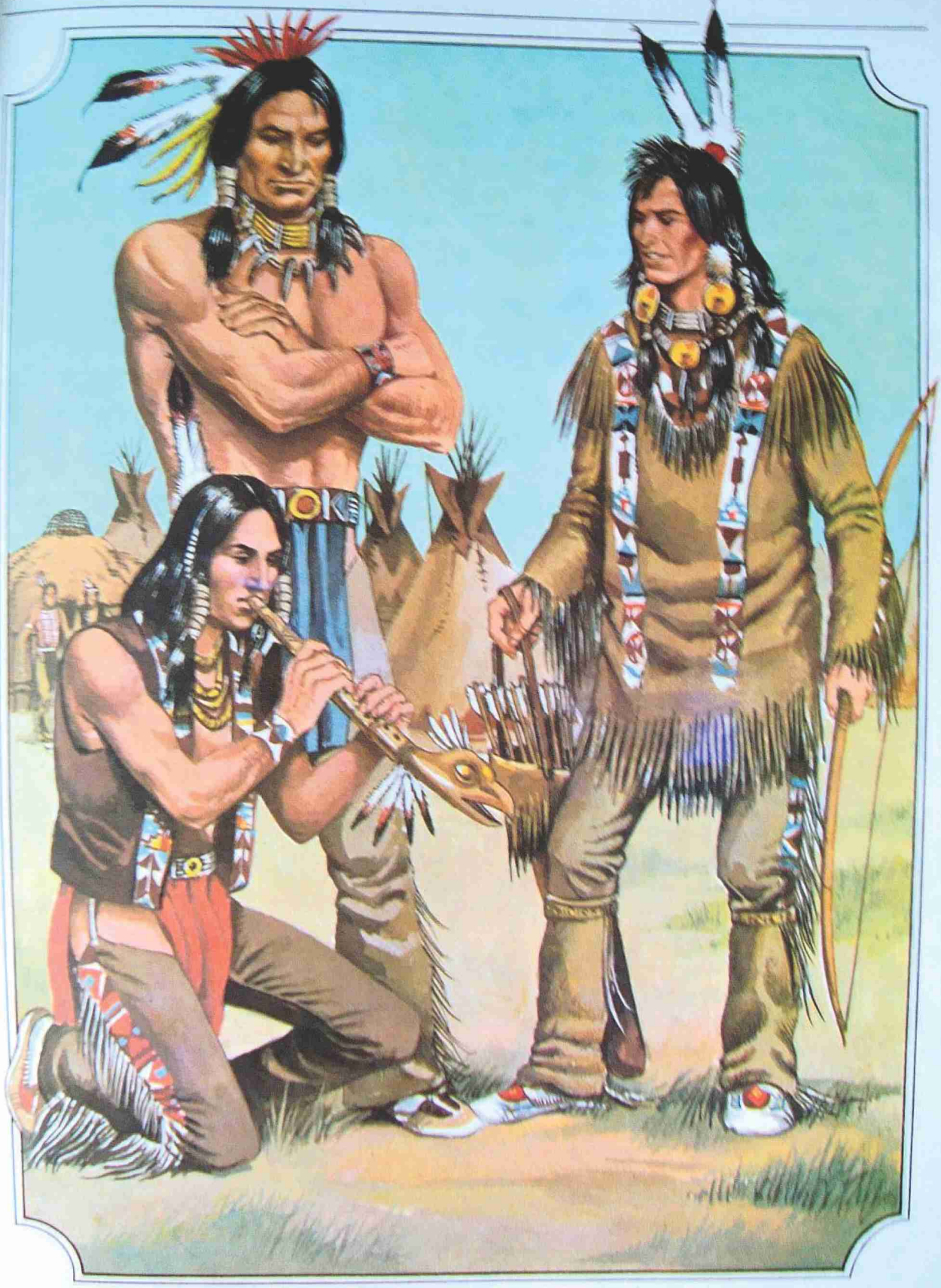

anuta_loki pe www.scribd.com

că rîul Sibovișa își înceta murmurul,
și păsările-și încetau cîntarea,
și veverița nu mai ronțăia la jir,
iar iepurele-l asculta, vrăjit.

Sta-n loc rîul Sibovișa, rugîndu-l:

— O, Ciaibaibos, învață-mi apele să curgă legănat!

Iar pasărea albastră, Oveissa-i spunea:

— O, Ciaibaibos, învață-mă cîntecul tău cel mai nebun!

Iar Opeci-prigoria-i zicea:

— O, Ciaibaibos, învață-mă cîntecul cel mai vesel!

Iar Vevoneissa-cucuveaua îl ruga-n suspine:

— O, Ciaibaibos, învață-mă cîntecul cel mai trist!

El cînta pacea, cînta libertatea, cînta frumusețea, cînta iubirea și dragostea, cînta viața și moartea.

Și-atît de mult îl iubea Haiavatha pentru neîntrecutele-i cîntece!

Haiavatha-l iubea mult, mult de tot și pe Kvasind-omul puternic, cel mai puternic dintre muritori!